

VISIE OP DE LEEFBAARHEID SPEULD E.O.

Deze conceptversie van de visie op de leefbaarheid is gemaakt op basis van de volgende informatie:

- Concept 1.1 → Analyse opbrengsten (1.0) waar de opmerkingen van werkgroep en gemeente in verwerkt zijn
 - 1^e Bewonersavond 18 april 2023
 - Enquête jongeren
 - Gesprek groepen 7 & 8
- Aangevuld met: dorpsvisie 2008-2018 en de omgevingsvisie gemeente Ermelo
- In versie 2.0 is het eerste concept van de visie: met de extra input vanuit de buurttafels, gesprek Speuld Plus en de avond Duurzaamheid & Energietransitie is de ambitie per thema opgesteld. Ter bespreking met de werkgroep.
- Versie 2.1: opmerkingen/aanvullingen maart verwerkt en opgaven verder geconcretiseerd. Dit concept wordt voor een laatste check voorgelegd aan de werkgroep en daarna gedeeld met de inwoners.

Inhoud

Deel I – Context en proces	3
1. Aanleiding gebiedsvisie	3
2. Proces en aanpak	3
3. Leeswijzer.....	4
Deel II – Thema’s	5
4. Agrarisch landschap & natuur	5
5. Wonen.....	7
6. Voorzieningen & samen leven	9
7. Bedrijvigheid	11
8. Verkeer & veiligheid.....	12
9. Duurzaamheid en energietransitie	13
Deel III – Conclusie en vervolg.....	14
10. Conclusie en vervolg	14
11. Bijlagen.....	16
Bijlage a. Tabel 1 & Tabel 2	17

Deel I – Context en proces

1. Aanleiding gebiedsvisie

Er spelen de komende jaren onderwerpen die een grote impact hebben op onze leefomgeving, op de ruimtelijke kwaliteit en de leefbaarheid van onze agrarische enclave. Onderwerpen als de woningbouwopgave, de energietransitie of de transitie in de landbouw zijn nu al aan de orde. Ook op thema's als duurzaamheid, leefbaarheid, biodiversiteit, landschapselementen, recreatie en ook woningbouwontwikkelingen staat veel te gebeuren, ook in Speuld.

Hoog tijd om de visie voor het gebied weer tegen het licht te houden met de inwoners van Speuld én ook de omliggende buurtschappen de Beek, Drie, Houtdorp, Leuvenum, Staverden hier in mee te nemen (hierna te noemen Speuld e.o.).

De inwoners willen hierin een proactieve houding innemen en een richtinggevend kader bieden: Wat is er nodig om in Speuld e.o. in de toekomst een vitaal en leefbaar gebied te houden inclusief het behoud van de kwaliteit van het landschap? En hoe past dit in de omgevingsvisie van de gemeente Ermelo?

2. Proces en aanpak

Doel van het proces is een gebiedsvisie voor buitengebied Oost (Speuld e.o.) van de gemeente Ermelo, met een scope van 10 – 15 jaar. Dit is gedaan in nauwe samenwerking met de werkgroep Gebiedsvisie Speuld e.o., een groep van 10 enthousiaste inwoners uit het gebied. Zij zijn door de buurtvereniging Speuld e.o. gevraagd om zich met het opstellen van de gebiedsvisie bezig te houden: zowel organisatorisch als inhoudelijk. Stimuland is gevraagd de werkgroep te begeleiden en te faciliteren voor een deel van dit proces, namelijk de (totstandkoming van de) visie op de leefbaarheid. Het proces staat hieronder beschreven:

- Aanloop: analyse oude dorpsvisie, opstellen plan van aanpak
- Bewonersavond 18 april 2023, waar bewoners gevraagd zijn mee te denken over de hoofdthema's genoemd vanaf hoofdstuk 4. Deze thema's sluiten aan bij de eerdere visie en zijn afgestemd met de gemeente. Tijdens deze avond zijn ca. 100 inwoners gekomen om mee te denken over wat **belangrijk** is dus behouden moet blijven, wat **kansen** zijn voor het gebied en wat 'in de **prullenbak**' kan.
- Enquête onder jongeren: 29 respondenten.
- Gesprek met groep 7&8 (12 leerlingen)
- Daarna is de aanpak samen met Stimuland opnieuw tegen het licht gehouden en er is een eerste analyse gemaakt van de opbrengsten van de bewonersavond, jongerenenquête en het gesprek met groep 7&8 van basisschool de Speulderbrink. Met als doel: welke wensen en behoeften zijn er, maar vooral ook: waar zoeken we nog verdieping en op welke manier? Samen met de werkgroep is bepaald over welke onderwerpen nog verder doorgesproken moet worden met bewoners (van de verschillende buurtschappen).
- Van december 2023 t/m februari 2024 zijn verdiepingsgesprekken gevoerd met:
 - Speuld Plus (december 2023 met ca. 40 inwoners)
 - In de vorm van buurttafels: 24 januari 2024 in Houtdorp (1 tafel à 17 inwoners) en Staverden-Leuvenum-De Beek (1 tafel à 8 inwoners), op 30 januari 2024 voor Speuld en Drie (3 tafels, totaal 25 inwoners).
 - Op 7 februari is een algemene avond georganiseerd over duurzaamheid en energietransitie (9 inwoners).

Doel van deze verdiepende gesprekken is om niet alleen te horen wat inwoners belangrijk vinden maar vooral waarom. Op deze manier hebben we argumenten verzameld en wordt de betrokkenheid vergroot. Door deze interactie zijn ook aanvullende argumenten verzameld. Dit is bewust in de vorm van buurttafels gedaan, omdat bepaalde onderwerpen meer of juist minder leven in bepaalde buurtschappen. Van elke buurttafel is een verslag gemaakt, dat is gedeeld met de betrokken inwoners voor feedback. Daarna is deze extra informatie toegevoegd aan de eerder opgehaalde informatie. Dat alles is gebruikt om een conceptvisie te schrijven.

- Vervolgens is de conceptvisie teruggekoppeld aan inwoners, waarbij de mogelijkheid geboden is hier op een inloopavond inhoudelijk op te reageren.

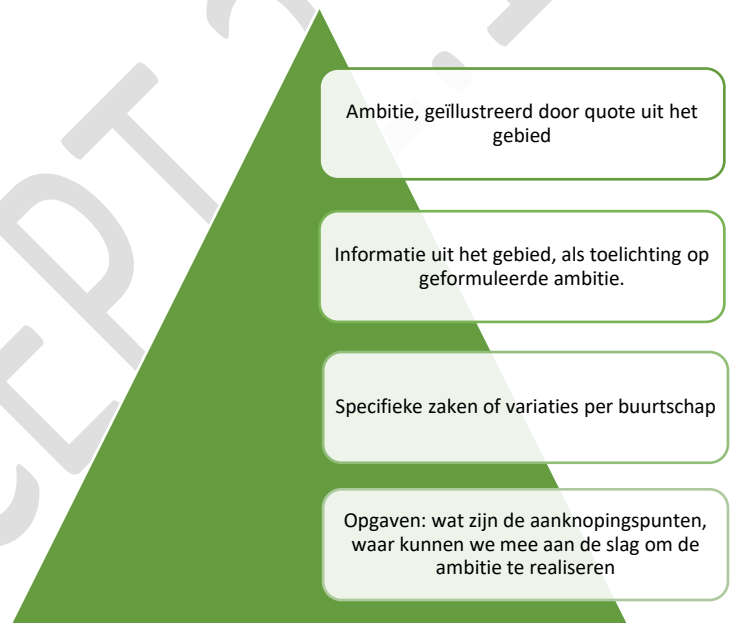
De rol van de werkgroep tijdens het hele proces was veelzijdig: naast de organisatie van de bijeenkomsten hebben zij ook een belangrijke rol gespeeld in het uitleggen en verduidelijken van de informatie. Ook is in door de werkgroep de afweging gemaakt welke (sub)thema's verder te verdiepen aan de verschillende buurttafels met inwoners, maar ook welke informatie relevant is voor het gebied en deze visie. Voor de verdieping is gekozen voor de subthema's die vanuit de bewonersavond onderbelicht waren, waar nog veel vragen of onduidelijkheid over was of een onderbouwing miste.

3. Leeswijzer

Deze gebiedsvisie is opgedeeld in 3 delen. In **deel I** komen aanleiding en proces aan de orde. Beschreven wordt waarom er behoefte is aan een geactualiseerde gebiedsvisie. Ook worden proces en aanpak toegelicht; welke stappen zijn gezet en voor welke aanpak is gekozen. Het derde hoofdstuk in dit deel is de leeswijzer: wat is de opbouw van het document.

In **deel II** worden thema's uitgewerkt. Deze thema's zijn gekozen naar aanleiding van gesprekken met de werkgroep gebiedsvisie en de analyse van de voorgaande gebiedsvisie. Per thema wordt een piramidale opbouw gevolgd, zoals hiernaast beschreven.

Bij ieder thema zijn quotes opgenomen en worden zaken benoemd die specifiek gelden voor bepaalde buurtschappen of juist voor het hele gebied van toepassing zijn, om zo de herkenbaarheid te vergroten en het een lokaal gedragen document te maken. Met uitzondering van het thema duurzaamheid en energietransitie: dat thema is voor het hele gebied beschreven.

In **deel III** komen de bevindingen samen in een hoofdstuk conclusie en vervolg. Hierin worden de conclusies gedeeld die tijdens het proces en de analyse zijn getrokken. Waar mogelijk worden ook suggesties gedaan voor het vervolg.

Benadrukt moet worden dat dit stuk een tussenproduct is. Met dit stuk als basis wordt een ruimtelijke doorvertaling gemaakt naar een gebiedsvisie met uitvoeringsprogramma.

Deel II – Thema's

De ambities voor het gebied zijn verdeeld in een aantal hoofdthema's, die in dit deel worden toegelicht. Deze ambities zijn de vertaling van de inbreng van wensen en behoeftes door inwoners van het gebied: wat zij wenselijk vinden of nodig achten om het gebied in de toekomst leefbaar te houden. Het zet een stip op de horizon over 10 – 15 jaar. Natuurlijk zal de implementatie van deze ambities afhankelijk zijn van (bestaand) beleid en andere relevante ontwikkelingen die spelen in het gebied of bijvoorbeeld gemeentelijk, provinciaal of landelijk.

Natuurlijk zijn er verschillen tussen de buurtschappen in het gebied Speuld e.o.: Speuld, Drie, De Beek, Houtdorp, Staverden en Leuvenum: zowel in het landschap, als bijvoorbeeld in het feit dat Staverden en Leuvenum (onderdeel van) landgoederen zijn. Daarmee is er verschil in pacht of particulier eigendom en dus ook in het beheer van landschap. Maar het belangrijkste is toch wel dat er op onderstaande thema's vooral veel overeenkomsten zijn. De fijne leefomgeving en de trots op het gebied zijn overduidelijk aanwezig in Speuld e.o..

4. Agrarisch landschap & natuur

Ambitie

Speuld e.o. is en blijft een plek waar natuur en (agrarische) bedrijvigheid naast elkaar een plek hebben en verweven zijn. Landbouw en natuurbeheer zijn de drager van het behoud en de versterking van het erfgoedlandschap. De cultuurhistorische landschapselementen zijn herkenbaar en verwijzen duidelijk naar de historie van de omgeving. De inwoners zijn actieve bezoekers (en daarmee zelf ook recreanten) van bos en heide in hun woonomgeving en dragen bij aan het onderhoud ervan.

Quote 'De verbinding tussen landbouw en natuur hoor echt bij Speuld e.o., zorg bij herontwikkeling voor behoud van natuurmogelijkheden en ontwikkelmogelijkheden van natuur-inclusieve landbouw.'

Toelichting

Het gebied wordt gewaardeerd vanwege het agrarische landschap, de natuur en de rust. Om Speuld e.o. leefbaar te houden wordt de combinatie van landbouw en natuur behouden en waar mogelijk versterkt. Agrariërs voelen veel druk vanuit de overheid het bedrijf te beëindigen zonder echte en reële alternatieven te bieden. Voor agrariërs die dat willen moet er perspectief en ruimte zijn om te blijven boeren. Vrijkomende agrarische grond blijft grotendeels agrarisch en wordt ingezet voor extensivering van agrarische bedrijven. Uiteindelijk heeft de grondeigenaar hier zelf een belangrijk aandeel in. Hier ligt een duidelijke relatie met het gebiedsproces GEUS. Waar passend en mogelijk kan grond worden teruggegeven aan of omgevormd naar natuur. Vrijkomende agrarische bebouwing wordt op verschillende manieren ingezet: wonen (via rood-voor-rood) maar ook bedrijvigheid. Kleinschaligheid en inpassing in het landschap zijn hierbij belangrijke voorwaarden, rekening houdend met de belangrijke doorkijkjes en zichtlijnen

Het behouden en herstellen van het coulissenlandschap met houtwallen, hagen, unieke doorkijkjes en zichtlijnen is een belangrijke ambitie voor het gebied. Net als schrale graslanden ter bevordering van flora (kruiden) en fauna (vogels, insecten en bodemdieren), beken en zijbeken en onverharde wegen. Dit alles heeft een positieve impact op de inwoners: het hoort bij de identiteit van het gebied, geeft een thuisgevoel en draagt bij aan de leefbaarheid. En ook voor de biodiversiteit en recreatiedoeleinden levert dit een belangrijke positieve bijdrage.

De heide is toegankelijk voor wandelaars (via klompenpaden en andere paden), maar ook voor ruiters en mountainbikers, ieder met een passende infrastructuur. Paden zijn goed onderhouden, dit is een gezamenlijk doel van inwoners én de gemeente. Over de aanwezigheid van de wolf en loslopende honden op de hei wordt heel verschillend gedacht. Het onderwerp wolf brengt veel emotie met zich mee in het gebied.

De variatie in het landschap en landschapselementen geeft het gebied rondom Speuld karakter. Ook het zichtbare reliëf van het landschap wordt als uniek voor de omgeving ervaren. Het afwisselende landschap met agrarisch gebruik, natuur, landgoederen en buurtschappen is een belangrijke drager voor de recreatiesector. Maar ook bewoners maken gebruik van deze voorzieningen. De toegankelijkheid staat onder druk als gevolg van de recreatiezonering, zowel qua voorzieningen (paden, parkeervoorziening) als qua gebruiksmogelijkheden

Quote: 'Als paden worden afgesloten en medegebruik wordt ontmoedigd, valt ook de bereidheid weg om te helpen in het landschapsbeheer en heidebeheer'.

Specifieke zaken per buurtschap

In Staverden en Leuvenum blijven de weilanden omgeven door bos of houtwallen. Belangrijk verschil tussen Staverden en Leuvenum en de rest van het gebied is het verschil in feit dat veel grond geen particulier eigendom is, maar pacht. En daarmee is er ook verschil in het beheer van landschap: de landgoederen hebben hier een grote rol bij het behoud en beheer van bosranden en andere landschapselementen. De landschapselementen zijn in Houtdorp schaars: aan de Garderenseweg is een cultuurhistorische houtwal, maar aan uitbreiding of aanleg van nieuwe houtwallen is op dit moment geen behoefte. Wel is daar het behoud van de toegankelijkheid van heide en bossen via opgangen, expliciet het Houtdorperveld, belangrijk voor de toekomst. Specifiek in De Beek en Speuld wordt de openheid van het landschap behouden, zoals de open Brink. Dat is onderdeel van de identiteit van het landschap, draagt bij aan de zichtlijnen maar ook het historisch besef: het vee werd namelijk altijd verzameld op de Brink om als kudde naar de heide te gaan.

Opgaven

- Onderzoek hoe natuur en landbouw in de toekomst samen kunnen op blijven trekken? Hoe kunnen de gemeenschap, agrarisch ondernemers en de gemeente met elkaar zorgen voor het behoud, herstel en onderhoud van het cultuurhistorische landschap in het gebied?
Naast dat het leefomgeving mooier maakt, draagt het ook bij aan de grote natuur/biodiversiteit/stikstof opgaven die er liggen. Deels kan dit ook invulling geven en perspectief bieden voor agrarisch ondernemers en grondeigenaren die daar interesse in hebben, door langjarige vergoedingen voor landschapsherstel en onderhoud te bieden (ecosysteemdiensten). In een deel van het gebied ligt hier ook een grote rol voor de landgoederen Leuvenum en Staverden. Het overheidsbeleid rondom de landbouw is nog erg onzeker, daarom is het moeilijk deze opgave concreet te maken of oplossingen aan te reiken. Het is belangrijk om samen op te trekken met het GEUS-programma, maar ook de landgoederen Staverden en Leuvenum om te bepalen wat er nodig is én waar de mogelijkheden liggen om natuur en landbouw samen op te laten gaan en zo het erfgoedlandschap te behouden en te verbeteren.
- Hier sluit ook op aan: bespreek en bepaal als buurtvereniging de gezamenlijke doelen met de gemeente, landgoedeigenaren en natuurterreinbeheerders: onderhoud én toegankelijk houden van de heide, de bossen en het landschap, maar ook behouden of versterken van landschapselementen en algemeen onderhoud van wandel -en fietspaden. Een goede inventarisatie van de huidige kwaliteit van bijvoorbeeld landschapselementen en advies voor herstel/onderhoud is daarbij een belangrijke eerste stap. Maar ook: welke kansen zijn er voor de aanleg van nieuwe landschapselementen?
- Werken aan het behoud, herstel en onderhoud van het cultuurhistorische landschap vraagt ook om bewustzijn van bewoners over de kenmerken van hun eigen landschap. Het zou mooi zijn om samen met bewoners het landschap te beschrijven en te waarderen. Welke elementen zijn kenmerkend en beeldbepalend en waarom? Waar liggen kansen voor herstel? Bijvoorbeeld met methode [Landschap in Zicht](#). Maar ook: welke verhalen en bijzondere herinneringen zijn er? Hiermee groeit de trots op de

leefomgeving en wellicht ontstaan er ook nieuwe ideeën voor behoud, herstel en onderhoud van het landschap.

- Over het onderwerp wolf wordt heel verschillend gedacht door inwoners en het brengt veel emotie met zich mee. Inwoners hebben hier echter weinig invloed op, het is vooral een politieke discussie. Wel is het een belangrijk signaal. En ook voor de leefbaarheid moet voorkomen worden dat dit onderwerp een splijtzwam wordt in dit gebied. Vanuit de buurtvereniging kan hier wel op geanticipeerd worden: door bijvoorbeeld voorlichting te organiseren, maar ook door dit onderwerp bij de politiek te blijven agenderen.

Praktijkvoorbeeld:

In Staverden op het landgoed is een hoevepachter gestopt, onderdeel van de afspraak is dat er geen agrarische functie terug komt op deze locatie. Van de vrijkomende pachtgrond komt de helft beschikbaar voor extensivering van andere agrarische bedrijven, de andere helft wordt omgevormd tot natuur.

5. Wonen

Ambitie

Wonen in Speuld e.o. is wonen in een buurtschap met een kleinschalig en landelijk karakter. Er is ruimte voor het creatief combineren van functies. Zoals koppelen van kleinschalige woningbouw met bijvoorbeeld aanleg van natuur, herstel van landschap en behoud van openheid. Maar ook creatief in de zin dat uitbreiding van het woningaanbod niet automatisch wordt gerealiseerd door een straat of wijk aan de kern te 'plakken', maar ook gekeken wordt naar alternatieven als inbreiding, splitsing van woningen en kleinschalig rood-voor-rood.

Quote 'Groeï van woningen hoeft niet persé in de vorm van nieuwbouw. Andere opties zijn bijvoorbeeld het splitsen van woningen of mantelzorgwoningen.'

Toelichting

Speuld e.o. is van oorsprong een agrarische enclave in de natuur. Ook in de toekomst blijft Speuld e.o. een gebied waar je woont vanwege de ruimte en de natuur. Om de kleinschaligheid, het landelijke karakter en de sociale cohesie te behouden is grootschalige woningbouw niet passend en wordt er verder naar alternatieven gekeken dan enkel naar nieuwbouw. Bijvoorbeeld door het splitsen van woningen, (pre)mantelzorgwoningen, kleinschalige uitbreiding *in* het lint in plaats van *aan* het lint (met behoud van openheid, doorkijkjes en zichtlijnen), maar ook het benutten van vrijkomende agrarische bebouwing (VAB), door middel van herbestemming of sloop en nieuwbouw.

En ingeval van nieuwbouw wordt niet alleen naar aantallen gekeken, maar vooral naar de opzet en de landschappelijke inpassing. Een mooi voorbeeld daarvan is het eerder gerealiseerde nieuwbouwproject "Van Hierdenhof" aan het Lageveld. Al was dit qua aantal (14 woningen), relatief groot voor Speuld. Een mooi voorbeeld van Rood voor Rood is Lageveld 7 (in ontwikkeling).

Belangrijke kaders voor uitbreiding aantal woningen:

- Landschappelijk inpassing en natuurcompensatie: dat kan zijn het herstel van landschapselementen, maar ook het ontwerp van de bebouwing zelf, denk aan karakteristieke wolfseinden, of een verwijzing naar de schaapskooien van vroeger etc.
- Openheid landschap behouden, zoals op de Open Brink
- Nieuwbouw enkel op plekken waar nu al bebouwing staat (rood-voor-rood)
- Betaalbaarheid van woningen en ook behoefte aan (sociale) huurwoningen

- Binding met het dorp: bij nieuwbouw voorrang voor mensen met een binding met het gebied Speuld e.o.
- Passend bij de omvang van de buurtschap, moet in verhouding blijven. Groei als gevolg van autonome groei op basis van functieverandering (benutting vrijkomende bebouwingen).
- Langzame groei, van b.v. 5-6 woningen per jaar, ongeveer zoals gemiddeld afgelopen jaren.

Quote 'Je houdt groei niet tegen. Maar gepaste groei is heel belangrijk en we zien graag kansen voor onze kinderen.'

Een groot deel van de jeugd blijft in de toekomst graag wonen in dit gebied en ook voor senioren is er een behoefte in te vullen, waarbij senioren de mogelijkheden voor een Knarrenhof willen verkennen. Door het creëren van woningen voor senioren, kunnen zij in het gebied blijven wonen en hoeven niet te verhuizen buiten Speuld e.o.. Dit draagt ook bij aan het bevorderen van de doorstroming in het gebied. Qua type woningen betekent dit dat betaalbaarheid een belangrijk kader is. Wel zijn dan, daaraan gekoppeld, betere voorzieningen gewenst c.q. vereist (zie hoofdstuk 6 'Voorzieningen & samen leven'). De interesse in het op kleine schaal toestaan van permanente bewoning van recreatiewoningen is hierbij ook geopperd.

Quote jongere 'Ik wil hier blijven wonen vanwege het dorpse karakter, de bewoners, natuur en de ruimte rondom huis.'

Specifieke zaken per buurtschap

In Staverden, Leuvenum, De Beek en Drie zijn de mogelijkheden voor woningbouw beperkt. Voor deze buurtschappen geldt dat eventuele ontwikkelingen zeer kleinschalig moeten zijn, vanwege de geringe omvang van de buurtschap. Nieuwe (jonge) mensen in de buurt hebben wel gezorgd voor meer levendigheid en samenhang in de buurt. In Houtdorp is geen plaats voor nieuwbouw, dat wordt passender geacht in Speuld. Voor Speuld en Drie is het behoud van de open Brink een belangrijk punt, eventuele woningbouw moet op andere plekken plaatsvinden, ook met gebruikmaking van creatieve oplossingen. Ook in Speuld is het aantal woningen een aandachtspunt; de groei moet beheersbaar blijven.

Opgaven:

- In gesprek blijven met elkaar en gemeente over passende ontwikkeling van het woningaanbod. Onderzoek of de gemeente hier ook een rol in kan spelen, door bijvoorbeeld ruimte te geven aan gezamenlijke particuliere initiatieven.
- Er is regie nodig op een gemêleerd aanbod voor een evenwichtige bevolkingsopbouw. Zoek naar mogelijkheden om als gebied, samen met gemeente, regie te houden op ontwikkelingen (qua locatie en type woningaanbod). Daarbij hoort ook: hoe kunnen we ervoor zorgen dat de woningen vooral voor eigen bevolking beschikbaar zijn? Een extra mogelijkheid is bijvoorbeeld ook het geschikt maken van woningen voor meer-generatie-wonen, moet het omgevingsplan hiervoor worden aangepast? Wat zijn de mogelijkheden voor een 'knarrenhof'? En: hoe kunnen woningen betaalbaar blijven voor specifieke doelgroepen als jongeren en ouderen? Laat je hierbij inspireren en informeren door voorbeelden in de praktijk (zie kader praktijkvoorbeelden).
- Verken of permanent wonen in klein aantal woningen op vakantiepark wenselijk is, in dialoog met de omgeving en in aansluiting op de lopende beleidsverkenning van de gemeente Ermelo.
- Zorg voor borging van landschappelijke inpassing en compensatie bij nieuwe ontwikkelingen. Het gebeurt helaas vaak dat inpassing als sluitpost of niet wordt uitgevoerd, zoals bijvoorbeeld de speeltuin Lageveld.

Praktijkvoorbeelden van betaalbare woningen voor lokale starters en senioren:

Tijdens één van de buurttafels werd als oplossing voor het betaalbaar houden van woningen een voorbeeld uit Voorthuizen genoemd: daar zijn starterswoningen gebouwd, waar bij verkoop maar een beperkte prijsstijging (indexatie) mogelijk is.

Andere voorbeelden om woningen vooral voor lokale bevolking te bouwen, is dit realiseren middels een CPO (Collectief Particulier Opdrachtgeverschap). Een concreet voorbeeld voor het creëren van flexibele huurwoningen voor jongeren die sociaal en maatschappelijke binding hebben met de kern zijn bij de [Uuthuuskes](#) in gemeente Aalten.

6. Voorzieningen & samen leven

Ambitie

De voorzieningen in Speuld e.o. zijn passend bij de omgeving en omvang van het gebied. Niet alles is voorhanden: dat is een bijkomstigheid bij de bewuste keuze om buitenaf te wonen. Voorzieningen in het gebied dragen bij aan samen leven en ontmoeten: ze versterken de sociale cohesie.

Quote 'Dat je voor bepaalde voorzieningen 'verder weg moet', weet je als je hier komt wonen.'

Toelichting

De voorzieningen die er zijn worden behouden en waar mogelijk uitgebreid. Belangrijk om te behouden, mede vanwege het sociale karakter: snackbar 't Speuldje, basisschool de Speulderbrink, CIVOS (Commissie Interne Verbetering Ontspanningszaal Staverden) en de rommelmarkt die zij organiseren, de Ontspanningszaal, de vele buurtactiviteiten, Speuld Plus, de buurtbus (Ermelo-Garderen) met de ambitie uit te breiden naar Kruimelstaete en de Wittenberg, de schiet- en buurtvereniging en de moestuin.

Uitbreiding van voorzieningen is geen doel op zich, maar draagt vooral bij aan leefbaarheid en versterkt de saamhorigheid in het gebied. De wensen en kansen zijn onder te verdelen in fysieke voorzieningen en meer sociale voorzieningen. Een compleet overzicht is gegeven in tabel 1 (*bijlage*).

In toekomstige ontwikkelingen voor het gebied wordt bekeken of de grote wens naar een nieuwe speeltuin meegenomen kan worden, net als de wens van de jeugd voor een plek om samen te komen en voor 'Speuld Plus' bankjes om even te pauzeren of elkaar te spreken. Dit zijn belangrijke ontmoetingsplekken en dragen bij aan de sociale cohesie. Hetzelfde geldt voor het gemis van een winkel/kleine supermarkt, met het besef onder inwoners dat een traditionele winkel hier niet rendabel lijkt én dit vooral afhankelijk is van een initiatiefnemer en de planologische mogelijkheden. Hier ligt mogelijk een wel kans voor een landwinkel.

Speuld Plus speelt een belangrijke rol voor ouderen in Speuld e.o. en voorziet in een duidelijke behoefte om meer activiteiten ouderen te organiseren. De omvang van Speuld Plus is nu al zo groot, dat de ruimte in school simpelweg te klein is en uitwijken naar de Ontspanningszaal te duur. Een passende gemeenschapsruimte voor Speuld Plus is daarom een duidelijke ambitie voor het gebied: qua omvang én qua budget. In deze ruimte kan ook samen gegeten worden, wat zowel voor de voeding als de sociale functie belangrijk is.

Het verbeteren van het openbaar vervoer draagt ook bij aan de toekomstige leefbaarheid. Dit is zowel voor de mobiliteit van jongeren als ouderen belangrijk. Specifiek voor jongeren gaat het om de verbinding met Ermelo en de Wittenberg, terwijl ouderen een betere verbinding met de Kruimelstaete in Garderen belangrijk vinden.

Zondagsrust wordt gewaardeerd en gerespecteerd, maar uit de opgehaalde informatie blijkt dat de meningen daarover wel verdeeld zijn. Dit kan ook bijdragen aan de sociale verbondenheid. Net als het gevoel *'vergeten te worden door de gemeente'* of *'een aanhangsel te zijn van Ermelo'* dat leeft in het gebied.

*Quote van een leerling over de oude speeltuin aan de Buurtweg
'Er waren veel dingen kapot, maar de oude speeltuin was een fijne plek.'*

Specifieke zaken per buurtschap

Over dit thema is veel informatie opgehaald op de bewonersavond, in overleg met de werkgroep is voor de verdiepende buurttafelgesprekken daarom vooral doorgevraagd op de sociale cohesie. In buurten waar inwoners vinden dat deze cohesie op orde is, is er vaak een appgroep en één of meer jaarlijkse bijeenkomsten met de buurtschap. Dit werd specifiek genoemd in Houtdorp, Staverden, Leuvenum en De Beek. In Speuld viel op dat er wat betreft sociale cohesie een verschil in perceptie is tussen oud-Speulders en nieuwkomers: wat ervaren wordt als 'goede' cohesie is verschillend. De oud-Speulders hechten aan intensiever contact dan de nieuwkomers. Hierin is geen goed of fout: het moet voldoen aan de behoefte van de buurt/gemeenschap. Geleidelijke groei wordt als een voorwaarde gezien voor het behoud van de sociale cohesie, dit is niet alleen in Speuld genoemd, ook in Staverden en Leuvenum. Waarbij in De Beek juist de nieuwkomers (veelal jonge gezinnen) juist voor meer sociale samenhang hebben gezorgd.

De behoefte aan (het behoud van) een ontmoetingsplekken wordt door deelnemers uit de verschillende buurtschappen spontaan benoemd. Speuld Plus heeft de specifieke wens aangegeven voor meer bankjes aan eind Speulderveld en Drie.

Opgaven

- Onderzoek de wens van Speuld Plus naar een passende gemeenschapsruimte en neem hierin ook de wens van 'samen eten' mee. Zijn er aanpassingen mogelijk in de school, zodat de ruimte wel tegemoet komt aan de wensen? Welke andere mogelijkheden zijn er? De ontspanningszaal blijkt te duur te zijn, wat kan de gemeente of gemeenschap hier in betekenen? Maar ook: zijn er mogelijk ook andere doelgroepen die behoefte hebben aan een dergelijke gemeenschapsruimte?
- Het is ook aan te raden om de wens naar de andere (fysieke) voorzieningen onder de aandacht te houden en in toekomstige ontwikkelingen mee te nemen. Denk hierbij aan de landwinkel en de speeltuin, maar ook andere voorzieningen genoemd in tabel 1 (*bijlage*). Maar ook: wat is laaghangend fruit en kan vrij eenvoudig gerealiseerd worden? Vanwege de verbindingen van Speuld e.o. met natuur en agrarisch landschap kan de mogelijkheid worden onderzocht een speelbos aan te leggen i.p.v. een speeltuin. Onderzoek de kans voor een (uitgebreide) landwinkel met aanbod van lokale agrariërs en ondernemers, dit zou ook een onbemande winkel kunnen zijn zoals het voorbeeld van een [pantry](#).
- Het gevoel *'vergeten te worden door de gemeente'* of *'een aanhangsel te zijn van Ermelo'* leeft in het gebied, daar ligt dan ook zeker een opgave om voor de toekomst in te investeren. Ook hier ligt een belangrijke rol voor de buurtvereniging, als schakel tussen de buurtschappen en gemeente Ermelo.
- M.b.t. sociale cohesie is geconstateerd dat er verschil is in wat ervaren wordt als 'goede' cohesie. Bekijk als buurtvereniging hoe nieuwkomers actiever betrokken kunnen worden bij buurtactiviteiten en of er in alle buurtschappen al een appgroep is. Wellicht kan het starten van dergelijke initiatieven bijdragen aan cohesie op plekken waar die als onvoldoende wordt beleefd. Overweeg of het inrichten van de 'dorpsapp' ook interessant kan zijn voor het gebied. Voorbeelden zijn: dorpsapp [Heeten](#) en [Lettele](#).
- Geleidelijke groei wordt als een voorwaarde gezien voor het behoud van de sociale cohesie. Tegelijkertijd is voldoende woningaanbod wenselijk, zodat ook jongeren en jonge gezinnen in Speuld e.o. kunnen blijven of komen wonen. Houd hier rekening mee bij ontwikkelen van woningaanbod (zie hoofdstuk 5 Wonen).

7. Bedrijvigheid

Ambitie

In Speuld e.o. is er ruimte voor kleinschalige bedrijvigheid die, in geval van nieuwe bedrijfsgebouwen, passend is in het landschap. De mogelijke uitbreiding van Defensie zorgt niet voor meer overlast.

Quote aan de buurttafel Staverden – Leuvenum – De Beek

*‘Er zijn een aantal grote bedrijven aanwezig in het gebied, maar meer passen niet.
We zijn toch een soort van museumstuk.’*

Toelichting

Meer bedrijvigheid is geen doel op zich, maar er is wel ruimte voor. Zowel voor horeca, recreatie, agrarisch ondernemers, als voor kleine bedrijvigheid aan huis. Voorbeelden van kleine bedrijvigheid aan huis zijn: een rustpunt, boerderijwinkel, kapsalon, pedicure of werkplaats aan huis. Deze is bedrijvigheid passend in het landschap. Daarbij wordt vooral de openheid van het landschap behouden. Om die reden is een bedrijventerrein of ‘grote schuren’ niet passend.

Recreatie en horeca dragen ook een economisch belang en worden in dit gebied behouden, maar er is vooral ruimte voor kleinschalige verblijfsrecreatie, zoals een B&B of theetuin. Voor dagrecreatie geldt ook dat dit niet te massaal is.

De mogelijk toekomstige uitbreiding van Defensie brengt zorgen met zich mee. Het gebied is gewend aan laagvliegen, maar bij uitbreiding is er de wens dat laagvliegen boven bebouwing niet toeneemt.

Aandachtspunten voor bedrijvigheid zijn:

- Passende infrastructuur, denk aan riolering maar ook parkeren.
- Denk na over bereikbaarheid, toegankelijkheid en mogelijk extra verkeer,
- Houdt rekening met (zondags)rust, ruimte en landschap.

Quote ‘Recreatie is leuk en belangrijk, maar niet ten koste van de natuur.’

Specifieke zaken per buurtschap

In alle buurtschappen is aangegeven dat grootschalige bedrijven of ontwikkelingen niet passend zijn. Grootschalige toeristische ontwikkelingen (grote campings, bungalowparken) zoals in Garderen zijn niet wenselijk. Houtdorp wenst geen uitbreiding van recreatiewoningen, maar vindt (kleinschalige) recreatie, paardenhouderij of een B&B wel passend qua bedrijvigheid. Dat geldt ook voor Speuld en Drie, waar relatief veel ZZP'ers, ambachten en bedrijven aan huis zijn. Hier moet ruimte voor blijven en mag meer ruimte voor komen. Kleinschalige bedrijvigheid (max. 5 werknemers is genoemd) maakt het dynamisch. Als het maar kleinschalig is, is daar ook ruimte voor extra verblijfsrecreatie zoals B&B, theetuin of kleine camping. In Staverden, de Beek en Leuvenum is het belangrijk dat er ruimte is en blijft voor kleinschalige bedrijvigheid aan huis. Zoals bijvoorbeeld een rustpunt en de boerderijwinkel in Leuvenum.

Opgaven

- De impact op het gebied van de mogelijke uitbreiding van Defensie in Nieuw Millingen is een punt van zorg. Dit raakt het hele gebied en haar inwoners. Bespreek dit met de gemeente en onderzoek hoe je als buurtvereniging betrokken kan worden in deze ontwikkelingen. Zoek hierbij ook de koppeling met gebiedsaanpak GEUS, dit is daar ook een aandachtspunt en speelt breder in de regio.

- Behandeld bij voorzieningen, maar ook de landwinkel is een vorm van (kleinschalige) bedrijvigheid. Zie hoofdstuk 6 'Voorzieningen en samen leven' voor het oppakken van deze opgave.
- Overleg met gemeente hoe ruimte behouden kan worden voor passende bedrijvigheid, o.a. via passend bestemmingsplan (ruimte voor ZZP-ers, ambachtslieden etc).

8. Verkeer & veiligheid

Ambitie

De infrastructuur in Speuld e.o. is vooral gericht op lokale bewoners en recreanten, waarbij veiligheid voorop staat. Doorgaand (vracht)verkeer gebruikt de N302 en wordt daarmee geweerd uit kernen en van wegen waar dit niet passend is. De drukke N302 is onveilig voor overstekende fietsers en het oprijden van auto's. Verder is er voldoende parkeergelegenheid voor recreanten, wordt de snelheid omlaag gebracht en is het gebied zo donker mogelijk; verlichting wordt ingezet op plekken waar dat om veiligheidsredenen nodig is.

Quote 'Als we de maximum snelheid verlagen is er ook meer handhaving nodig, anders heeft het geen zin. Vooral in de ochtend- en avondspits.'

Toelichting

De hoofdfunctie van de N302 als doorgaande weg heeft zowel voor- als nadelen. Inwoners onderkennen dat de wegen door de kernen minder gebruikt worden door doorgaand verkeer. Dat scheelt in het geluid en verbetert de veiligheid. Maar er is een duidelijke ambitie voor het veilig kunnen oversteken van de N302 door fietsers en ook het oprijden van de N302 voor auto's.

Aandachtspunt voor het hele gebied is hardrijden. Om dit tot een succes te maken, is er behoefte aan handhaving, zeker in de ochtend- en avondspits. Zonder handhaving hebben afsluitingen voor vrachtverkeer en 30- of 60 km zones geen zin.

Er is aandacht voor voldoende parkeergelegenheid voor recreanten. Er zijn de afgelopen jaren een aantal parkeerterreinen anders ingericht of zelfs afgesloten; dat pakt niet goed uit want de recreanten blijven toch komen. Een voorbeeld is Het Cyriasische Veld, dit ligt formeel buiten het gebied maar is wel relevant. Daar wordt nu in de berm geparkeerd, met onveilige situaties als gevolg. Recreanten zijn natuurlijk welkom in ons gebied, maar de bijbehorende voorzieningen, zoals parkeren, dienen op orde te blijven.

Behoud van de donkerte in dit gebied is breed gedragen, dit is een kernkwaliteit die hoort bij de identiteit van het gebied. Dit behouden is voor de toekomst een groot goed en is belangrijk voor het wild. Waar het om veiligheidsredenen nodig is, wordt ingezet op passende verlichting: qua kleur maar ook bijvoorbeeld met sensoren.

Onverharde wegen dragen bij aan het landelijke karakter en daarom is het behoud daarvan een belangrijk streven. Maar vanwege veiligheid is verlagen van de snelheid naar 30 km/uur, beter onderhoud of in enkele gevallen juist verharde wenselijk.

Specifieke zaken per buurtschap

Het doorrijverbod voor vrachtverkeer in Garderen heeft ook een positief effect in specifiek Speuld, Drie en Houtdorp. Aandachtspunten blijven daar wel geluidsoverlast door busjes met aanhangers bij met name de verkeersdrempels en auto's die te hard rijden. Dit geldt voor de Garderenseweg¹, maar ook in Staverden en

¹ In 2022 (na de renovatie van de Garderenseweg) heeft de buurtvereniging een enquête uitgezet over de veiligheid van de Garderenseweg in Speuld. Daar kwam o.a. de snelheid en overlast bij drempels ook duidelijk naar voren. De buurtvereniging is in gesprek met de gemeente, welke aanpassingen er gedaan kunnen worden met de beperkte middelen die op dit moment hiervoor beschikbaar zijn.

Leuvenum is snelheid een aandachtspunt: aan de Uddelermeerweg en Sandbergweg zal dit gevaarlijke situaties met fietsers en e-choppers voorkomen. Het afsluiten van deze wegen voor gemotoriseerd verkeer is niet aan de orde, zodat (oudere) mensen en toeristen met de auto ook een rondje Staverden kunnen blijven rijden. In Houtdorp zijn er twee onverharde wegen die vanuit veiligheidsoogpunt voor fietsers en wandelaar juist verhard mogen worden. Zie tabel 2 in bijlage..

Ondanks de breed gedragen wens van donkerte, is er een specifieke wens voor verlichting aan de Paleisweg, van het kerkgebouw in De Beek naar Uddel. Dit draagt bij aan de veiligheid die jongeren ervaren. Jongeren fietsen daarvoor nu zelfs om.

Opgaven:

Voor het thema verkeer & veiligheid zijn hieronder een aantal concrete opgaven beschreven, een volledig overzicht van specifieke ideeën voor het verbeteren van de verkeersveiligheid is opgenomen in tabel 2 in de bijlage. Bepaal als Speuld e.o. en in overleg met gemeente wat prioriteit moet krijgen en wat haalbaar is op welke termijn. Wellicht zijn er slimme combinaties te maken met geplande werkzaamheden. Voor vragen aangaande de N302 is de provincie gesprekspartner, wellicht kan de gemeente daarin ondersteunen.

- Onderzoek met gemeente en provincie hoe de veiligheid van de N302 verbeterd kan worden voor overstekende fietsers en oprijdende auto's. De veiligheid van de N302 is ook een punt van aandacht in de gemeentelijke visie.
- Parkeergelegenheid recreanten: er zijn een aantal specifieke voorbeelden genoemd waar parkeerplaatsen afgesloten zijn, maar waar nu volop in de berm geparkeerd wordt. Met onveilige situaties tot gevolg. Voor de toekomst is het zinvol te beoordelen hoe dergelijke situaties voorkomen kunnen worden.
- Bepaal in samenspraak met de wegbeheerders welke maatregelen genomen kunnen worden om:
 - Snelheid te handhaven, zowel op 30 als 60 km/uur trajecten. Denk hierbij aan: intensievere handhaving of zelfs wijziging van inrichting van specifieke weggedeelten.
 - Doorgaand sluipverkeer te verminderen. Een goed werkend voorbeeld is het vrachtverkeerverbod in Garderen.
- Onderzoek met de gemeente wat de mogelijkheden zijn voor:
 - Het verbeteren van het gevoel van veiligheid van jongeren vanuit de buurtschappen Staverden en Leuvenum op de Paleisweg, is verlichting hier een optie?
 - Onderhoud en verbetering van wegen. Voor enkele wegen is dit dringend noodzakelijk: in ieder geval zijn genoemd Buurtweg, Leuvenumseveld en mogelijk ook Speulderveld. Dit is door de buurtvereniging deels al meegenomen n.a.v. de eerder uitgezette enquête.

9. Duurzaamheid en energietransitie

Ambitie

Om voor het gebied Speuld e.o. aan de slag te gaan met het vraagstuk duurzaamheid en energietransitie wordt ingezet op een samenwerking met betrokken partijen. Specifiek voor energietransitie zijn dat: gebruikers, energieopwekkers, energiemaatschappij en gemeente Ermelo. Een samenwerking met defensie kan hier mogelijk ook van meerwaarde zijn. Bij eventuele toekomstige ontwikkelingen op dit thema wordt rekening gehouden met de inpassing en uitstraling, zodat het passend is bij het landschap.

Quote 'We willen wel wat met z'n allen. Wat gaan we doen?'

Het is een belangrijk thema maar voor bewoners ingewikkeld vanwege beperkingen als gevolg van de netcongestieproblematiek. Er wordt breed naar oplossingsrichtingen gekeken maar daarbinnen zijn er verschillende visies hoe hiermee om te gaan in de toekomst. Er zijn zeker mogelijkheden, maar ook beperkingen: windturbines zijn niet realistisch vanwege o.a. de aanwezigheid van de wespandief. Kleine

windmolens tot 25 m tiphoogte voor eigen gebruik, behoren in de gemeente Ermelo wel tot de mogelijkheden. Maar of dit daadwerkelijk de toekomst is, daar wordt heel verschillend over gedacht.

Aangaande zonne-energie zijn de wensen in lijn met de mogelijkheden op dit moment: provincie Gelderland heeft momenteel een stop op het realiseren van zonneweides en de gemeente Ermelo volgt de Gelderse zonneladder: zonnepanelen worden eerst op daken geplaatst, als laatste (en bij voorkeur niet) op vruchtbare landbouwgrond. De ambitie is het stimuleren van zon op daken.

Bij eventuele implementatie wordt rekening gehouden met het behoud of compensatie van natuur en biodiversiteit, zodat het passend is bij het gebied en het kleinschalige landschap.

Duurzaamheid is meer dan duurzame energie, denk aan: afval scheiden, biobased bouwen en water. Wat betreft biobased bouwen wordt de regelgeving gevolgd, een extra ambitie heeft geen toegevoegde waarde voor de omgeving en kan eerder als nadeel geven dat bouwen voor bepaalde doelgroepen nog kostbaarder wordt.

Concluderend is de visie op het thema duurzaamheid en energietransitie is nog weinig concreet, mede vanwege de veelzijdigheid en dynamiek van het onderwerp. Wel is helder dat de kwaliteit van de leefomgeving en het landschap er niet of slechts beperkt onder mogen lijden. Daarom is het goed om met elkaar in gesprek te gaan én te blijven, om te kijken wat de wensen en mogelijkheden zijn. Er is interesse om als bewoners samen te werken, bijvoorbeeld met de ondernemers. Daarbij is het ook belangrijk om de ontwikkelingen op het defensie terrein in de gaten te houden: om te beoordelen er op gebied van duurzaamheid en energietransitie in de toekomst samen opgetrokken kan worden.

Quote 'Liever geen zonnepanelen op landbouwgrond: sund van 't land!'

Opgaven

- Het kennisniveau over dit thema is heel wisselend. Bekijk hoe daarin geïnvesteerd kan worden, zodat mogelijk ook de betrokkenheid bij dit thema vergroot.
- Voor het anticiperen op de energietransitie is een verdere verdieping met zowel gebruikers, energieopwekkers, netbeheerders, energiemaatschappijen en gemeente vereist. Het kan ook interessant zijn hier defensie in te betrekken.
- Het is wenselijk om (nieuwe) initiatieven op gebied van duurzaamheid en energietransitie in kaart te brengen en te houden. Waar mogelijk kan dat elkaar versterken.
- Als het nodig is om als collectief te anticiperen op de netcongestie dan zijn vervolggesprekken nodig.
- Gezien de ambitie van trage groei lijkt de meeste en snelste winst te behalen in verduurzaming van bestaande woningen. In geval van nieuwbouw kan bijvoorbeeld wel gestimuleerd worden om dit energie-neutraal uit te voeren. Zoek hierbij ook de koppeling met gebiedsaanpak GEUS, zij hebben de ambitie ([Gouden Regel 7](#)) iedereen natuurinclusief (duurzaam) & waterbewust te maken. Dit heeft veel raakvlakken met de ambitie voor Speuld e.o.

Deel III – Conclusie en vervolg

10. Conclusie en vervolg

Natuurlijk zijn er verschillen tussen de buurtschappen het gebied Speuld, Drie, De Beek, Houtdorp, Staverden en Leuvenum, maar er zijn vooral veel overeenkomsten. Sociale cohesie is een rode draad door vrijwel alle thema's en is daarmee een belangrijk ingrediënt om het gebied in de toekomst leefbaar te houden. De

buurtvereniging speelt daarin een belangrijke rol: zij dragen bij aan de saamhorigheid en het betrekken van (nieuwe) inwoners.

Er zijn veel mooie ambities opgehaald voor het gebied Speuld e.o. en daar willen we als gebied samen met de gemeente werk van te maken. De buurtvereniging heeft hierbij een activerende en simulerende rol, maar ook inwoners zijn hierbij nodig. Daarbij moeten ook prioriteiten gesteld worden: niet alles kan tegelijk worden opgepakt. En externe beperkingen kunnen ook reden zijn dat iets niet kan worden gerealiseerd. Daarom moeten wij hier samen keuzes in gaan maken.

Ook is het ons streven om deze visie over ca. 4 jaar weer tegen het licht te houden; wat is bereikt of gerealiseerd? Wat niet en waarom niet? Zijn er nog nieuwe zaken die we moeten toevoegen? En waar gaan we onze pijlen de komende tijd op richten?

Door de betrokkenheid van veel inwoners hebben we samen een nieuwe stip op de horizon van ons prachtige gebied gezet. Daar zijn wij als werkgroep en buurtvereniging ontzettend trots op!

CONCEPT 2.1

11. Bijlagen

- a. Tabel 1 en 2
- b. Dorpsvisie 2008 - 2018
- c. Omgevingsvisie Gemeente Ermelo - Kenschets en Ideekaart Buitengebied Oost
- d. Opbrengst alle ideeën bewonersavond 18 april (grafieken)
- e. Uitkomst jongerenenquête
- f. Verslag gesprek groep 7 & 8 Speulderbrink
- g. Gespreksleidraad verdieping
- h. Uitgewerkte buurttafelgesprekken (incl. Speuld Plus en avond Duurzaamheid & Energie)

CONCEPT 2.1

Bijlage a. Tabel 1 & Tabel 2

Tabel 1

Binnen de kolom gesorteerd van vaak naar minst genoemd.

Fysieke voorzieningen	Sociale voorzieningen
Speeltuin / Trapveldje	Tafeltje dekje/zorgnetwerk
Winkel/SRV/bakker/landwinkel	Betere OV, ook naar Kruimelstate voor zorg
Glasbak/plastic inzameling	Sociale dagbesteding
Gemeenschapsruimte	Peuterspeelzaal/BSO/VSO
Buitengym/hardloopclub	Open houden school
IJsbaan	Buurtkastje voor boodschappen centraal
Kroeg / Speuldje	Buurtbarbecue
Plantenbakken/bermen	Nieuwsblaadje of meer bekendheid Speuld.info zodat mensen hier nieuws vandaag kunnen halen
Sfeervolle straatverlichting (éénheid in het dorp)	Dorpstuin behouden
Speuldje open op zondag	
Meer bankjes/ klompenpad /bankje voor ouderen	
Hondenuitlaatplaats	
Ouderenzorg	
Centrale vlaggenmast	
Bibliotheek boekenkastje centraal	

Tabel 2

In willekeurige volgorde.

Aangedragen kansen voor verkeer en verkeersveiligheid
Alles bestemmingsverkeer in Speuld
Vrachtverkeer omleiden
Centrale parkeerplaatsen t.b.v. recreanten bij ingang van bos/heide. Onveilige parkeersituaties in de berm zijn er bij de Poolseweg in Leuvenum.
Flitspalen of slalom in plaats van drempels
Snelheid beperken Koningsweg in Staverden (15 of 30 km/uur)
Oversteken Garderenseweg / Tonnenberg verbeteren (N302)
Racefietsen niet op de rijbaan maar op het fietspad
Verkeersdrempels of plateaus geven zeer veel geluidsoverlast door busjes met aanhangers. Met name als deze dichtbij woningen liggen. Voorbeeld Houtdorp waar de snelheid bovendien hoger ligt. Alternatief: verplaatsen of "slalom" i.p.v. plateau.
Natura 2000-gebied autoluw zoals Hessenmeer
Twee onverharde wegen in Houtdorp (ter hoogte van Garderenseweg 413 en 396/398) moeten verhard worden vanwege veiligheid voor fietsers en wandelaars.
Uitgang onverharde weg naast Garderenseweg 413 is zeer gevaarlijk. Twee spiegels bij uitgang gewenst (Houtdorp). Verder zijn er in Houtdorp ook spiegels gewenst bij de uitgang van de binnenwegen, minimaal 2 stuks. Als er één op eigen initiatief wordt geplaatst dan niet verwijderen door de gemeente.
Garderenseweg 413 zou een haag teruggesnoeid moeten worden.
Ter hoogte van nr. 337 staat een grote waardevolle boom: die belemmert het zicht, maar wel behouden.
Voetpad
Belijning van de Garderenseweg binnen bebouwde kom
Geen drempels in de weg maar een slalom
Zandwegen onderhouden/opknappen
Bermen maaien bij plekken waar de verkeersveiligheid in het geding is
Nieuw wegdek / onderhoud Lageveld, Buurtweg, Leuvenumseveld
Bij de Koningsweg is het lastig om de N302 op te komen.
Komend vanuit Harderwijk is het lastig de Sandbergweg op te komen, dat kan opgelost worden met een rotonde

CONCEPT 2.1